

Article Opinió - Miquel Àngel Maria - Vides privades, desgavells públics

El rei emèrit d'Espanya, Joan Carles I, va justificar la seva «sortida» cap a l'estranger sobre l'argument de «la repercusión pública que están generando ciertos acontecimientos pasados de mi vida privada».

Vida privada? En té, el rei, de vida privada? En principi hauríem de reconèixer que totes les persones hi tenen dret, i per tant els càrrecs públics també. Però en el cas del rei, si més no a l'Estat espanyol, les coses són diferents.

El rei és l'únic càrrec públic de l'Estat espanyol que no és elegit ni elegible. L'article 56 de la Constitució diu que el rei, com a cap de l'Estat, és el símbol de la seva unitat i permanència. És a dir, situa el caràcter simbòlic com a central en la seva definició i funció. I el mateix article, en el punt tercer, afegeix que la persona del rei és inviolable i no està subjecta a responsabilitat.

Hi ha un debat jurídic sobre els límits d'aquesta inviolabilitat. Alguns entenen que és limitada, i per tant qüestionen la seva aplicació sense matisos. Però fins avui la inviolabilitat del rei s'aplica com immunitat (impunitat?) en l'exercici de tots els seus actes, sense distinció de si han estat públics (realitzats en exercici de la seva funció com a rei) o privats.

El rei té, idò, vida privada? Crec que hem de considerar que no. Des del moment que l'exercici del seu càrrec és una condició unida a la seva persona per dret de naixement, i que el seu caràcter és fonamentalment simbòlic (representa l'Estat), és exigible que tot en aquesta persona sigui conforme a dret i que no vulneri el principi d'exemplaritat.

Açò no exclou, naturalment, que el rei, com qualsevol mortal, no tingui dret a la intimitat i a la privacitat. Però el concepte de vida privada contraposat a vida pública és una altra cosa: significa que un pot fer unes coses en exercici del seu càrrec, i en paral·lel mantenir unes actuacions de caràcter privat.

Que el rei pugui dur una vida privada paral·lela a la de la seva funció com a cap d'estat no ha d'estar permès. Açò sí que hauria d'estar regulat i estrictament limitat. D'entrada, per garantir que totes les actuacions del rei estiguin dins els límits de l'exemplaritat pública. També per controlar que els diners de l'assignació pública que li atorga l'Estat no puguin ser emprats com un fons d'inversió per fer créixer el tresor personal. I sobretot, per evitar que aquests negocis puguin acabar traspasant els límits de les lleis i convertir-se en delictes... impunes.

Per tot açò, des del moment que el monarca emèrit ha reconegut l'existència de «ciertos acontecimientos pasados de mi vida privada» que posen en entredit la seva exemplaritat obligatòria, cal afrontar, sense rubor ni complexos, la retirada dels reconeixements i distincions fets a la persona del rei Joan Carles durant el seu regnat.

Si en la institució monàrquica, pel seu caràcter hereditari i no elegible, no és pertinent la distinció entre vida pública i vida privada, ja que totes les actuacions del rei s'han d'ajustar a la

legalitat i han de mostrar en tot i per tot l'exemplaritat en l'exercici d'aquest càrrec constitucional, des del moment que aquesta exemplaritat ha desaparegut s'han de retirar els honors concedits.

L'any 1993, el Consell Insular de Menorca va atorgar la Medalla d'Honor i Gràtitud a l'Illa de Menorca, amb la categoria d'Or, al rei Joan Carles I. El motiu, que consta a l'acta del Ple on es va aprovar, és que el rei «s'ha conduït impecablement en el procés de transformació del règim polític espanyol». Aquesta pressuposada exemplaritat ha desaparegut, ensorrada per una cadena d'escàndols i actuacions poc ètiques que, eventualment, poden ser contràries a la legalitat. Comencem, idò, per aquí.